

ÅLESUND
ROTARY KLUBB

1929—1959

KLUBB NR. 3203
AV ROTARY INTERNATIONAL
DISTRIKT NR. 127
(TIDL. NR. 78)

FORORD

I 1940 beslagla det tyske sikkerhetspoliti alle protokoller og arkivsaker som tilhørte Alesund Rotaryklubb.

Det lar seg derfor ikke gjøre å følge klubbens arbeid i detalj fra år til år. Den historiske oversikten må av denne grunn bli noe summarisk, i alle fall når det gjelder perioden 1929—1945. Det har i første rekke vært komiteens tanke å tegne et bilde i store trekk av klubbens liv fra dens noe vakleворne vugge og fram til i dag, da den har nådd en slags myndighetsalder.

Dette skrift er utarbeidet
av en oppnevnt komité.

Johs. Havnevik A-s
Aalesund

ÅLESUND ROTARY KLUBB

1929—1959

*Kaster du en sten i vannet,
dannes straks en bølgering.
Slik vil Rotarys ideer
sette følelser i sving.*

(Fra Norwall Jacobsens
Rotary-sang.)

INNLEDNING

Ålesund Rotary Klubb kan feire sitt 30 års jubileum i en positiv og optimistisk atmosfære. De aller fleste medlemmer er oppriktig glade i sin klubb. Rotary er blitt en verdi for dem, møtene en ukentlig begivenhet som ikke bare går inn i ukerytmen som en plikt, men som en kjær og givende stans i strev og kanskje bekymringer, noe de ser fram til med glede og forventning. Slik vil det sikkert gå med nesten alle som virkelig er kommet med i Rotarys arbeid. Omsider føler en det slik at det er et tap hver gang en ikke får høve til å møte.

Det er derfor med takknemlighet vi minnes de menn som gjorde opptaket til å få stiftet Ålesund Rotary Klubb.

STIFTELSEN

Den 7. januar 1929 fikk rotarianer, direktør F. B. Holmboe fra Bergen Rotary Klubb i stand et møte med 7 interesserte herrer i Ålesund. Hensikten var å få stiftet en Rotaryklubb i byen. Fem av disse herrer tok opp arbeidet, og klubben ble foreløpig konstituert med 9 medlemmer den 14. februar 1929. Den 6. mars kom 5 nye til, og 10. april nådde en minimumstallet 15.

Charteret overrekkes.

CHARTERFESTEN

ble holdt 20. januar 1930. Aug. Møller og frue stilte sitt hjem til disposisjon for den gjennom hyggelige og minneverdige festen. Følgende gjester var til stede: Fra fadderklubben i Bergen: professor Aug. Brinkmann og direktør Rolf Sundt. — Fra Oslo Rotary Klubb: Direktør Otto Falkenberg. — Fra Trondheim Rotary Klubb: direktør Arne Høeg. — Direktør Falkenberg representerte guvernør Florelus og overleverte charteret.

Det organisasjonsmessige var nå i full orden, og siden har klubben vært i uavbrutt virksomhet, bortsett fra den stans som krigen 1940—45 nødvendigvis førte med seg.

PRESIDENTENE

I disse 30 år har klubben hatt følgende presidenter:

- 1929—31: Bakke-Fagerberg.
- 1931—32: K. B. Hagen.
- 1932—33: Finn Tysland.
- 1933—34: Sverre A. Farstad.
- 1934—35: Ragnvald Schønning.
- 1935—36: Herman Bang.
- 1936—37: Johs. Sponland.
- 1937—38: Arne Eide.
- 1938—39: Kr. Langlo.
- 1939—40: Finn Tysland.
- 1940—46: Olaf M. Uri.
- 1946—47: Hj. Norwall Jacobsen.
- 1947—48: Olav Fladset.
- 1948—49: Dagfinn Flem.
- 1949—50: Leif Langlo.
- 1950—51: Gottfried Gjørtz.
- 1951—52: Sverre Høegh Krohn.
- 1952—53: Jacob Søreide.
- 1953—54: Peter Stavseng.
- 1954—55: Olaf Holm.
- 1955—56: Bjarne Eidsvig.
- 1956—57: K. A. Berg.
- 1957—58: Arne Nordbakke.
- 1958—59: Rolf Aase.

MØTELOKALER

I den første tid ble møtene holdt i Statens Kjøleanleggs lokaler i Posthusbygningen, senere i Tafjord Kraftselskaps kontorer i samme hus, og deretter en tid i Sunnmørspostens møtesal i Grimmergata.

Disse lokalene var jo meget billige, men en saknet stundom at det ikke var høve til servering, og så hadde klubben et par år møtene i Grand Hotell. Fra 1936 til klubben ble oppløst av tyskerne i 1940, hadde klubben sine møter i Ålesund Klubbsselskaps lokaler i Grimmergata 3.

Etter krigen fikk klubben avtale med Ålesunds Handelsforening, og har siden holdt til der. En sjelden gang, når lokalene var opptatt, har det vært møter andre steder: På Sunnmøre Meieri, i Sunnmøre Kreditbank, i Avholdshjemmet, i Ålesunds Børs, og i de siste sommersesonger på Maritim i Hotell Noreg. Enkelte ganger, særlig ved festlige høve, har klubben vært invitert til rotarianer-hjem.

MEDLEMSLISTE

En fullstendig liste over de herrer som har vært eller er medlemmer av klubben, inneholder i alt 93 navn. — 70 yrker har vært eller er representert. Det forteller en hel del om den bredde Rotarys organisasjon har, og den enestående anledning rotarianerne har til å treffe sammen med mennesker av ulike yrker. Det er en verdi en vanskelig kan overvurdere.

Ved 30 års-jubileet er medlemstallet 44. Det har, som rimelig kan være, vært en god del skifte i medlemsstokken gjennom årene. Særlig i den aller første tid var det enkelte som bare ble med et par år. Noen har flyttet fra byen, og krigen førte med seg en del forandringer.

Ikke mindre enn 23 av dem som har vært medlemmer av klubben, er avgått ved døden. Av disse har 6 vært presidenter. Vi minnes dem i takknemlighet og dypt vemod.

Av klubbens første medlemmer — i 1929 — er der to rotarianere som fremdeles er medlemmer av klubben.

EN KRISETID

Årene 1933—35 gjennomlevde klubben en krise. Om dette fortalte vårt chartermedlem Farstad på 25 årsfesten om årsaken: «Alle var besjelet av tanken om at vi måtte gjøre noe stort av Rotary. Vi måtte vise vårt ansikt utad, vi måtte som klubb prege byen og distriktet. Det var så utenkelig dette at klubben ikke skulle opptre utad som andre foreninger. Krisen var således ikke resultat av manglende interesse, la meg si det slik, at den var resultatet av for megen iver og aktivitet — som dessverre medvirket til at flere falt ut. — Først da man begynte å forstå at Rotary bygger på individualisme, og at det blir den enkeltes handlinger utad, bygget på service-idealet, som teller, da tok det hele fastere former. Jeg vil gjerne si at mange med meg var enige om at krisetiden var en berikende tid.

Utvidelsesarbeidet falt i denne tid vanskelig — ja selv valget av president syntes håpløst. — Imidlertid gikk Ragnvald Schønning — som var en utrettelig rotarianer — med på å være president på det uttrykkelige vilkår at daværende medlemmer lovt å bli stående i klubben.» Medlemmene ble igjen sammensveiset, det kom etter hvert til nye arbeidsvillige og verdfulle krefter og de siste årene før krigen var all krisestemning helt forsvunnet. Det er sikkert ikke noen av de «gamle» medlemmer som ikke er glade for at de holdt sammen og fikk være med på å berge klubben over denne vanskelige perioden.

MØTETID

Onsdag var fast møtedag de første årene. Fra 1936 til 1940 var det tirsdag, og etter krigen har det vært fredag. Flere ganger har klubben drøftet om den skulle gå over til å holde lunsjmøter, men en er alltid blitt stående ved kveldsmøter, først kl. 19,15, siden kl. 19,00. I feriemånedene har klubben likevel hatt mer uformelle sammenkomster kl. 12,00—13,00.

Som regel hver femte uke har klubben *kameratslig samvær* med fellesspisning og ikke sjelden med særlige festlige innslag i programmene, først og fremst sang og musikk. Medlemmene har satt og setter stadig stor pris på disse kveldene, som sikkert har gjort mye til å befeste og utdype den kameratsånd og det vennskap som er så karakteristisk og verdfullt både for vår klubb og for Rotary i det hele. I en melding fra de første årene heter det bl. a.: «Disse månedlige sammenkomster ble i den første tiden holdt i Frimurerlogen. De var alltid preget av det beste humør og toppstemning. Den sprudlende, humørfylte Puntervold satte ofte liv i festlighetene ved en rekke nålestikk til presidenten, Bakke-Fagerberg, men denne parerte på sin side behendig, høytidelig og filosofisk. — En åndelig fektning med blanke våpen til stor munterhet for medlemmene.»

Klubben har vært så heldig å ha både husdikter, komponist og sanger som medlemmer: brødrene Jack og Peder Schjell (Jacobsen) og Bjarne Eidsvig. Jacks og Bjarnes «Vi er samlet kamerater» er sunget en uendelighet av ganger, og er stadig like populær og kjær. I denne sammenheng er det også naturlig å nevne i takknemlighet vår avdøde kamerat Jonas Peson, som så utrettelig stilte sin kunst til disposisjon for klubben.

MØTENE

er likevel det sentrale. Styrene har alltid vært klar over at møteprogrammene er avgjørende for klubbens trivsel og arbeid. Så langt det har vært mulig, har en derfor forsøkt å ha foredrag eller kåserier på praktisk talt alle møtene, unntatt i sommermånedene. En uendelighet av emner har vært drøftet. Svært ofte har det vært ordskifte, eller i alle fall spørsmål og svar, i samband med foredragene.

Bidragstyterne har i de aller fleste tilfelle vært klubbmedlemmer, idet man har lagt stor vekt på aktivisering av klubbens

egne medlemmer, men møtereferatene kan også fortelle om en lang rekke innbudte talere. At innlegg og foredrag har vært av stor berikelse for medlemmene, er det sikkert ikke delte meninger om.

Ekskursjoner har det vært mange av gjennom alle år, først og fremst til bedrifter i byen og nærmeste omegn. — Slike arrangements har med rette vært meget populære. Klubben har også hatt en rekke utflukter og hyggelige turer, — til Seilerhytta, flere ganger til Farstads «Kairo» i Skodje, til Stranda, på størjakt i Breisundet (ingen fangst, men fint likevel!). Skytekonkurransene er blitt holdt nokså regelmessig hvert år, en tid i forbindelse med åpning av høstsesjonen, og senere som siste møte før sommeren.

I de årene Norwall Jacobsen var sekretær, hadde klubben et ekstra festlig innslag i møteprogrammene. Han skrev nemlig alle referater på vers, spirituelt, humorfylt i sin egen sjarmerende stil. Det var meget sørgelig at særlig disse møteprotokollene ble tatt og ødelagt av tyskerne.

Mange eldre klubbmedlemmer vil også huske Gustav Adolf Hagerups festlige referater. Den gangen var vi ikke kommet i gang med ukebrev, så referatene fikk sin spesielle programmessige betydning.

GJESTER

Så lenge Ålesund Rotaryklubb var den eneste medlem mellom Bergen og Trondheim, var gjestebesøk forholdsvis sjeldne, som rimelig kan være. — Av særlig prominente gjester, bortsett fra guvernørene, er det på sin plass å nevne past pres. i R. I. Sydney W. P a s c a l l som besøkte klubben sammen med guvernør Sinding-Larsen, og senere Sir Hubert Wilkins og Bernt Balchen. Alle som var til stede, vil sikkert huske samværet med disse berømte menn.

Ellers har guvernørbesøkene alltid vært til berikelse, inspirasjon og glede for klubben.

Bernt Balchen på besøk.

Guvernør Hvistendahl på besøk 1938.

På grunn av Rotarys veldige vekst etter krigen, og den reisetrang som de fleste mennesker ble grepet av etter de mange års isolasjon, er besøk av langvegsfarende gjester blitt en nokså alminnelig foreteelse, og klubbens gjestebok er da også blitt en uhyre interessant «Rotary-geografi» som vekker minner av mange slag. I den forbindelse vil vi gjerne få nevne en episode som gjorde et særlig sterkt inntrykk på oss.

Sommeren 1946 kom rotarianer R. Sides fra Canberra R. C. Australia, ens ærend hit opp sammen med kone og datter for å prøve å finne spor etter sin eneste sønn — 21 år gammel — som hadde vært kampflyger under krigen og som etter sigende skulle være falt ned i Ørstafjorden på Sunnmøre.

Mr. Sides leidde en bergningsbåt, og — de fant virkelig flyet.

Det var en merkelig og gripende stund da denne lille australske familien stod ved relingen mens den norske presten forrettet og en krans ble senket i sønnens og brorens våte grav.

INTERCITYMØTER

Helt fram til 1948 var vår klubb den eneste mellom Bergen og Trondheim, så det var ikke lett å arrangere intercity-møter. Fellesmøte med Bergens-klubben ville ta for lang tid. — Noe lettere var det med Trondheim, da våre klubber kunne avvikle et samvær i løpet av en week-end, og vi kunne nå fram til et høvelig møtested pr. bil, uten å være avhengig av rutegående transportmidler.

Det første intercity-møtet mellom Trondheim og Ålesund Rotary-klubber ble holdt på Hjerkins i juni måned 1939. Tilslutningen var meget stor fra begge klubber. Det ble en ufor-glemmelig helg for de damer og herrer som var med. En eldre rotarianer skriver disse ordene om møtet: «Dette første intercity-møtet var en stor opplevelse, ikke minst på grunn av vår guver-nør (Leif S. Rode) og den ualminnelig gode ånd og kamerats-lige tone som hersket.»

Guvernør Didriksen på besøk 1940.

Det neste intercity-møtet mellom klubbene i Ålesund og Trondheim ble holdt i oktober 1947 på Oppdal Turisthotell. — Der møtte også «observatører» fra Molde og Kristiansund, og de første spirene til klubber i disse to byene ble vel sådd her. Guvernør Conrad Bonnevie Svendsen var til stede, og bidro i vesentlig grad til å gjøre også dette samværet til en opplevelse deltakerne alltid vil huske.

Vi tar med bare disse to møtene. De fikk særlig stor betydning i en tid da klubben riktig nok arbeidet godt, men de bidro sterkt til å få slutt på en følelse av isolasjon som stundom kunne ha meldt seg.

NYE NABOKLUBBER

Det var en stor glede for vår klubb at Rotary fikk fotfeste på flere steder i vårt fylke: Molde R-klubb og Kristiansund R-klubb i 1948, Volda og Ørsta R-klubber i 1953 og Sykkylven R-klubb

SOSIALT ARBEID

I en lang årrekke har Ålesund Rotary Klubb hatt en tombo-la før jul. Gaver er strømmet inn i imponerende mengder fra klubbmedlemmene, og selve utlodningskvelden er arrangert som festlig sammenkomst for rotarianerne med damer. Ved disse tilstillingene pleier det å komme inn 2 500—3 500 kroner, som er blitt fordelt mellom forskjellige institusjoner i første rekke Frelsesarmeens Barnekrybbe, Vanførelaget, Blindesaksforeningen, Sykehusets Venner, Bønørve.

I alt er det til disse formål utdelt omkring kr. 30 000 etter krigen.

Til spesielle innsamlinger er det ofte gitt engangsbidrag.

BOKINNSAMLINGER

Særlig i årene før krigen ble det hvert år samlet inn bøker og andre publikasjoner som ble sendt til forskjellige institusjoner. Til et skipsbibliotek på M/S «Kolåstind» ble gitt 40 bind, og det ble arbeidet en del for opprettelse av et sjømannsbibliotek, særlig i årene 1947—49. Det ble arbeidd for å få åpnet et lese-værelse for sjøfolk i Ålesund.

ANDRE TILTAK

Etter et foredrag av fylkesskogmester F a l k tok klubbmedlemmer opp arbeidet for å få dannet et s k o g l a g, og resultatet ble Ålesund og Sunnmøre skoglag. Finn Tysland ble med i det første styre, og var kasserer til sin død. Klubben har plantet et felt på Åsestranda, og der står nå frodig ungskog.

G a t e b e l y s n i n g e n i byen ble livlig diskutert, og et initiativ fra klubben førte til bedre gatebelysning, først på Borgundvegen, og siden i hele byen.

Initiativet til reising av et krematorium i Ålesund gikk ut fra Ålesund Rotary Klubb. En kremasjonsforening ble stiftet. Schönning var formann i den første tid, og arbeidet ble ført videre til en heldig løsning.

Dette er et par typiske eksempler på Rotarys evne og oppgave som ide-skaper, som tiltaks-skapende organ. Gjennom sine medlemmer kan klubben sette saker i gang: «Kaster du en sten i vannet, dannes straks en bølgering.»

Gjennom alle år har klubben prøvd å gjøre noe for ungdommen. Det viktigste har vært *yrkesrettledning for skoleungdom* gjennom utredninger og spørre-arrangements for elever ved den høgre skolen. Klubben har også arrangert *stil-konkurranser*, som har vært meget vellykte. Emnene har vært utvalgt med sikte på å få elevene til å arbeide med problemer som Rotary stiller, først og fremst mellomfolkelig forståelse og goodwill.

INTERNASJONALT

Vår klubb har hatt en utstrakt korrespondanse med klubber spredt utover den ganske verden. —

Sønner og døtre av rotarianerne har møtt stor elskverdighet og hjelp gjennom Rotary-klubber i utlandet.

ROTARY INTERNATIONAL

I rotaryåret 1955/56 fungerte vårt klubbmedlem Kristian Langlo som guvernør for 127. distrikt (den gang 78. distrikt.

KRIGSÅR

Under krigsutbruddet i april 1940 var Tysland president. — Han falt under de første kamphandlinger i Norge. Olaf M. Uri, som var visepresident, fungerte som president til dette nye styret ble valt i juni måned: Olaf M. Uri, president, Norwall

Jacobsen, sekretær, Rolf Aase, kasserer. Andre styremedlemmer ble Lothe, Høegh Krohn og Kr. Langlo. Etter den første urolige tid begynte klubben sine møter 20. august 1940, vi hadde 2 møter i august og 2 i september. Da fikk presidenten innkalling til det tyske sikkerhetspoliti, hvor han måtte gjøre rede for klubbens virke, med det resultat at klubben skulle opphøre, og at kasse og klubbens bøker straks skulle innleveres til sikkerhetspolitiet. Uri møtte i alt for politiet 4 ganger, og i begynnelsen av oktober ble arkiv og kasse avlevert i Frimurerlogen.

Klubbmedlemmene mottok følgende brev:

«Etter ordre fra Det tyske sikkerhetspoliti er Ålesund Rotary-klubb oppløst fra i dag, hvilket herved meddeles.

I styremøte i dag valtes Uri og Aase til å foreta den nødvendige avvikling.

Det vil snarest bli sendt medlemmene en regning på et mindre beløp til dekning av endel udekket gjeld.

Ålesund, den 23. september 1940.

Med hilsen, O l a f M. U r i.»

En tid senere kom det melding fra guvernør Didriksen, som hevdet at sikkerhetspolitiet ikke hadde rett til å beslaglegge klubbens penger, og at en måtte kreve dem tilbake. Det resulterte i at klubben fikk tilbake ca. kr. 300,— som var innsamlet til et bestemt formål. Beløpet ble overført til sjømannsmisjonen ved fru Opdal, som var formann for en innsamlingskomite i Ålesund.

Aller nådigst skulle klubben få lov til å holde et avsluttende møte. Vi holdt avslutningsfest i Klubbsselskapets lokaler en av de første dagene i oktober. Det var jo vemodig, men vi sang fedrelandssanger, bl. a. «Gud signe Noregs land» med kongesangens melodi.

Å fortsette med møter var jo umulig. Men kontakten ble holdt under hele krigen. Uri passet bl. a. nøye på å vise små oppmerksomheter fra klubben når medlemmer fylte runde år.

Meget kunne berettes om medlemmers offervilje og innsats i disse år. Særlig skal her nevnes to navn:

FINN TYSLAND

var høyt skattet av alle rotarykamerater. Han gjorde et strålende arbeid i klubben, ikke minst i de vanskelige år, alltid arbeidsvillig, alltid like innforlivet i Rotarys grunnsyn. — Han var president i to perioder. Som løytnant i infanteriet ble han innkalt til tjeneste 9. april 1940 og reiste straks til sin avdeling på Voss. Han skulle være med i forsvaret av Bergensbanen. Den 27. april, dagen før overgivelsen av Sør-Norge, falt han ved Ljosund tunnel mellom Upsete og Mjølfjell. Han er gravlagt ved Raundalen kapell. Sammen med Tyslands artiumskamerater reiste Raundalen ungdomslag en minnestein på hans grav.

RAGNVALD SCHØNNING

skal også i dag erindres i takknemlighet som den utrettelige sekretær og som president i de vanskeligste årene. — Han var nok den rotarianer som bar den tyngste bør — i mange år — med usvikelig tro på Rotarys framtid — som virket inspirerende på alle tvilende. Han reiste fra byen i 1936 til Tønsberg hvor han fortsatte sitt aktive liv i Rotaryklubben til sin død.

Begge skal minnes som fine mennesker, gode rotarianere og trofaste kamerater.

SLUTT

Ved denne åremålsdag erindrer vi også i takknemlighet de menn som i 1905 ga oss Rotary International. I dag er den livsanskuelse som Rotary bygger på, kjent over den vide verden — en etikk utkrystallisert i mottoet SERVICE ABOVE SELF nestekjærligheten utøvet gjennom tjenste-idealet.

Alt dette har vår klubb fått del i og det står nå til vår klubb — til hver enkelt av oss, i kommende år å nytte vår samtid slik at vi engang i en framtid kan tale om en rik fortid.

25 års jubileet 1954.